

VERSLAG VAN DE MALACOLOGISCHE EXCURSIE IN HET WEEKEND VAN 7 en 8 OKTOBER 1967 te
DELLEN MET ALS EXCURSIETERREIN DUITSLAND

Ongeveer 4% van ons ledental gaf gehoor aan de convocatie voor de najaarsexcursie 1967. Zowel de fossielenjagers als de landslakspecialisten zouden gelegenheid krijgen hun verzameling uit te breiden; verder nieuwe contacten te leggen en kennis en gegevens uit te wisselen.

De volgende leden voelden hier wel wat voor: de heer Backhuys met verloofde en de heren Arends met zoon, Butot, Clerx, Dekker, van Haren, Jonges, Land, Rempe, Sliggers, Visser en v.d. Wal.

Het werd een weekend waarin de deelnemers af en toe wel eens iets hoorden ram-melen. Als het onze magen niet waren, dan wel de organisatie. Maar in beide gevallen werd het gerammel gestopt òf door een goedgedekte tafel, òf door een leuke vondst. Als ik het excursieverslag van Veere 1966 inkijk, dan is er nu wel heel wat minder gevonden. Maar dat zal wel liggen aan het slechte weer en de meestal korte tijd dat we ergens waren, zodat een te onderzoeken terrein nooit systematisch afge-werkt kon worden.

Om een uur of twaalf waren de meeste deelnemers reeds gearriveerd in de ex-jeugdherberg, nu vakantie- en conferentieoord "t Iemenschoer", waar de maaltijden in onderling overleg met de vrouw des oordes werden besproken. Zo wisten we al vast hoeveel geld we opzij moesten leggen! Nadat we allemaal ingeschreven stonden, ontfermden we ons over de door soep voorafgegane lunch. De afspraak was om 13.30 uur bij de grenspost Bentheim te verzamelen, waar het verdere programma met de heer Roding zou worden overlegd. De heer Roding was in gezelschap van mrs. en mr. Jacobson, laatstgenoemde de secretaris van de Amerikaanse Malacologische Vereniging. Hij was op tournee door Europa en dit weekend onze gast. Klein van stuk, maar met een talenkennis waar wij met ons schelpenlatijn niet aan konden tippen. Tevens voegden de heer Willems en echtgenote zich aan onze rij auto's toe, die nu uitgroeide tot acht stuks. De heer Jonges mocht "ausnahmsweise" de grens over, vanwege het feit dat hij geen paspoort had. De inzittenden van de auto van de heer Backhuys moesten over de andere wagens gedistribueerd worden door het ontbreken van de groene kaart. Na de bekende voorvalletjes begon het ook nog flink te regenen, maar ondanks alles waren we toch nog om 14.00 uur bij het kasteel te Bentheim, waar we stopten.

"In Bentheim vinden we de zandsteen op verschillende punten, o.a. bij het kasteel, als natuurlijke ontsluiting. Heel bekend is een romantische rotspartij aan de noordwesthoek van het kasteel, de "Drususfelsen" met het "duivelsoorkussen". We vinden deze rots reeds afgebeeld op enkele schilderijen van Jacob Ruysdael. Tegenwoordig is hij niet zo gemakkelijk te zien; hoog opgaand geboomte en struikgewas belemmeren het uitzicht." (Uit: Stenen zoeken - H. Krul).

De zandstenen muren, het geboomte en het struikgewas waren plekken waar wij naar zochten. Ze leverden de volgende vondsten op: (Meldingen van de heren Backhuys, Clerx, Dekker, Sliggers).

Zandstenen muur: Clausilia bidentata (Ström) - vrij algemeen

Cochlodina laminata (Mont) - enkele ex.

Onder stenen, takken, omgeving kasteel:

Vitrea crystallina (Müll.)

Oxychilus cellarius (Müll.)

Discus rotundatus (Müll.)

Balea perversa (L.)

Helicigona lapicida (L.)

Succinea oblonga

Arion rufus (L.)

Arion circumscriptus (Johnst.)

Arion subfuscus (Drap.)

Arion hortensis (Fér.)

Limax maximus (L.)

Deroceras reticulatum (Müll.)

Succinea putris (L.)Lehmannia marginata (Müll.)Trichia concinnaTrichia hispida

Hierna werd het meer een malacologische autorallye, zodat het resultaat was, dat we diverse keren moesten stoppen, de weg vragen en draaien.

De voorste wagen met de heer Roding hadden we niet kunnen volgen, toen plotse-ling bleek dat we iemand in Bentheim vergeten waren.

Eindelijk vonden we dan de groeve te Suddendorf, waar de heer Roding met zijn Amerikaanse gast reeds waren, verbaasd waar we bleven.

In de regen werd ons eerst wat verteld over wat hier te vinden was door de Duitse geoloog Dr. Kemper, de auteur van het boekje:

"Geologischer Führer durch die Grafschaft Bentheim und die angrenzenden Gebiete", waarvan nog enkele exemplaren door ons werden gekocht. De groeve met kleischalie-lagen, die via zandige faciës overgaan in het Bentheimer Zandsteen, was een ont-sluiting van Jura en Onder Krijt. Ammonieten waren in deze tijdvakken de meest ken-merkende dieren, vandaar dat zij nu gidsfossielen zijn. Verschillende brokken wer-den er van gevonden, meestal de steenkernen.

Verder: Glaukonion strombiformis (Schloth)

Cyrena ovalis (Defr.)Exogyra couloni (Defr.)Cucullaea texta (een prachtig exemplaar vond de heer Visser)Thracia phillipsi (Roem.)Thetironia minor (Sow.)Lima spec.

Ook stekels van Echinodermen, kalkkokerwormen en fossielrijke geoden.

Onder de modder en aardig nat aanvaardden we weer de thuisreis, waar we verrast werden met een heerlijke Spaanse omelet. Er was een zeer gezellige tafelsfeer met zeer uiteenlopende gesprekken over chromosomen en klapeksters, Pica pica pang. 's Avonds werd het gesprek over de chromosomen voortgezet met als gespreksleider de heer Butot. Er werden enkele vondsten gedetermineerd onder het genot van een flesje appelsap. Toen was het slapen geblazen. We konden ons gelukkig allemaal aan de afspraak houden om om 8.00 uur uitgeslapen of niet uitgeslapen aan het ontbijt te zitten. Even later arriveerde de heer Arends met twee zoons om ons te vergezel-len naar Duitsland, nu naar Burgsteinfurt am Banjo. We haalden de heer Roding af en mr. Jacobson uit Enschedé.

De bossen, eigenlijk niet meer onderhouden parken, te Burgsteinfurt beschikken over een bijzondere flora, vroeger aangelegd maar nu verwilderd, die wel wat over-eenkomt met die uit Zuid-Limburg. We hadden hier ook maar weinig tijd om te zoeken. De volgende soorten werden hier aangetroffen op een vaak zure bodem met gestoorde biotopen door gegraven greppeltjes:

Oxychilus cellarius (Müll.)Discus rotundatus (Müll.)Clausilia bidentata (Ström.)Cochlodina laminata (Mont.)Succinea putris (L.)Vallonia costata (Müll.)Euconolus fulvus (Müll.)Cepaea hortensis (Müll.)Monachoides incarnataCochlicopa lubrica (Müll.)Zonitoides nitidus (Müll.)Aegopinella nitidula (Drap.)Arianta arbustorum (L.)Vitrea crystallina (Müll.)Trichia hispidaCarychium spec.Arion rufus (L.)Arion circumscriptus (Johnst.)Arion intermedius (Norm.)Arion hortensis (Fér.)Deroceras reticulatum (Müll.)Limax tenellus (Müll.)

Van de Cepaea hortensis vond ondergetekende een prachtig geel, levend exem-plaar op een blad van een waterlis.

De volgende vondsten werden gedaan door de heer Visser in zeefsel van Burg-steinfurt.

Ena obscura (Müll.) - 3xAcanthinula aculeata (Müll.) - 9xCarychium tridentatum - meerdereNesovitrea hammonis - 4xPunctum pygmaeum (Drap.) - meerdereCochlicopa lubrica (Müll.) - meerdereEuconolus fulvus (Müll.) - 2xCochlodina laminata (Mont.) - 6xClausilia bidentata (Ström.) - 3xVitrea crystallina (Müll.) - 10xOxychilus cellarius (Müll.) - 3xPerforatella incarnata (Müll.) - 2x

De volgende vondsten waren niet gedaan als alles organisatorisch in orde was geweest. De heer Backhuys met verloofde en de heer Clerx werden aan de grens op de heenreis door de andere deelnemers met slechts het einddoel voor ogen gewoon verge-ten. Bij gebrek aan de groene kaart moesten ze dus wel in Nederland zoeken.

Vondsten gedaan door de heer Backhuys=B en de heer Clerx=C.

Singraven bij Denekamp:Vitrina pellucida (Müll.)Discus rotundatus (Müll.)Cepaea nemoralis (L.)Oxychilus cellarius (Müll.)

C

B C

B C

B C

Tussen Overdinkel en Losser:Oxyloma spec.Zonitoides nitidus (Müll.)Succinea putris (L.)Vitrea crystallina (Müll.)

B C

B C

B C

B C

Vitrea crystallina (Müll.) B C
Zonitoides nitidus (Müll.) B C
Arion subfuscus (Drap.) B C
Deroceras laeve (Müll.) B C

In bos langs weg van Losser naar
 Denekamp:

Discus rotundatus (Müll.) B
Nesovitrea hammonis (Ström) B
Arion subfuscus (Drap.) B
Arion intermedius (Norm.) B

Cochlicopa lubrica (Müll.) B C
Discus rotundatus (Müll.) B
Arion rufus (L.) B C
Arion circumscriptus (Johnst.) B C
Deroceras laeve (Müll.) B C
Deroceras reticulatum (Müll.) B C

Denekamp, in dorp onder afval:

Deroceras laeve (Müll.) B
Arion hortensis (Fér.) B

Om ongeveer half twee lunchten we en omdat er door het slechte weer toch niets meer ondernomen kon worden, ging ieder zijns weegs. De een zwaar gebukt onder kilo's fossielen, de ander met goedgevulde buisjes landslakken.

De heer Visser en de heer v.d. Wal troffen tot hun verrassing op de terugweg (op de weg door de N.O. Polder van Kampen naar Lemmer) in een loofhoutsingel 1 km ten noorden van Emmeloord, langs de grote weg, op vochtige kleigrond, de volgende soorten aan:

Lacinaria biplicata (Mont.) - honderden
Arion rufus (L.)
Arion circumscriptus (Johnst.)
Deroceras reticulatum (Müll.)
Deroceras laeve (Müll.)
Limax maximus (L.)
Cochlicopa lubrica (Müll.) - meerdere
Carychium tridentatum - vele

Trichia hispida - meerdere
Zonitoides nitidus (Müll.) - vele
Succinea oblonga - 3x
Vertigo pygmaea (Drap.) - 4x
Columella edentula (Drap.) - 1x
Euconulus fulvus (Müll.) - meerdere
Nesovitrea hammonis - meerdere
Punctum pygmaeum (Drap.) - meerdere

Bert Sliggers,
 Laurens Reaellaan 38/1, Haarlem.